

دعاوی قاجاق کالا و ارز در نظام رسیدگی قضایی

مؤلف:

کمال شاهی

بنیاد حقوقی قانون
۱۴۰۳

سرشناسه	: شاهي، كميل، ۱۳۶۶
عنوان قراردادي	: ايران. قوانين و احكام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پديدآور	: دعاوي قاچاق کالا و ارز در نظام رسيدگي قضايي / مولف كميل شاهي.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون يار، موسسه انتشاراتي فرهيختگان قانون يار، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهري	: ۱۵۴ ص.
شابك	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۷۴۰-۴
وضعيت فهرست نويسي	: فيبا
يادداشت	: كتابنامه: ص. [۱۴۹] - ۱۵۴؛ همچنين به صورت زيرنويس.
موضوع	: قاچاق -- ايران -- دعاوي -- Iran -- Cases -- Smuggling قاچاق -- قوانين و مقررات ايران -- Smuggling -- Law and legislation -- ايران -- قوانين و مقررات -- ايران -- Commercial products -- law and legislation -- قوانين و مقررات كيفري -- ايران -- Foreign exchange -- Law and legislation -- ايران -- Criminal provisions آيين دادرسي جزايي -- ايران -- Criminal procedure
رده بندي كنگره	: ۳۶۹۵KMH
رده بندي ديويي	: ۵۵۰.۷۲۳/۱۰۵
شماره كتابشناسي ملي	: ۹۸۶۱۱۲

دعاوي قاچاق کالا و ارز در نظام رسيدگي قضايي

مولف: كميل شاهي

ناشر: قانون يار

ناشر همكار: موسسه انتشاراتي فرهيختگان قانون يار

چاپخانه و صحافي: قانون يار

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۳

شمارگان: ۱۰۰ جلد

قيمت: ۲۰۰۰۰۰ تومان

شابك: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۷۴۰-۴

(تمامي حقوق مادي اين كتاب محفوظ بوده و متعلق به بنياد علمي قانون يار مي باشد)

مرکز پخش: تهران، ميدان انقلاب، خ منيري جاويد، بنياد علمي قانون يار ۵۲۶ و ۶۶۹۷۹۵۱۹

ثبت سفارش تلفني محصولات (ارسال رايجان به سراسر کشور) ۲۵ و ۹۱۹۶۷۴۸۶۴۵

فهرست مطالب

شماره صفحه

عنوان

۱۱.....	پیشگفتار.....
۱۵.....	مقدمه.....
۱۷.....	فصل اول: کلیات و مفاهیم اولیه.....
۱۷.....	مبحث اول: مفاهیم.....
۱۷.....	گفتار اول: قاچاقی در لغت و اصطلاح.....
۲۰.....	گفتار دوم: سازمان تعزیرات حکومتی.....
۲۲.....	مبحث دوم: قاچاق کالای گمرک و تجارت.....
۲۳.....	گفتار اول: قاچاق سلاح و مهمات.....
۲۴.....	گفتار دوم: قاچاق آثار ملی و عتیقه جات.....
۲۵.....	گفتار سوم: قاچاق مواد افیونی و مخدر.....
۲۶.....	گفتار چهارم: قاچاق اشخاص.....
۲۷.....	مبحث سوم: پیشینه قاچاق.....
۲۷.....	گفتار اول: تا قبل از تشکیل مجلس شورای ملی.....
۲۹.....	گفتار دوم: بعد از تشکیل مجلس شورای ملی.....
۳۰.....	گفتار سوم: قانون مجازات مرتکبین قاچاق مصوب ۱۳۱۲ و قوانین بعد از آن.....
۳۱.....	فصل دوم: صلاحیت محاکم در مجازات قاچاق کالا و ارز.....
۳۱.....	مبحث اول: مجازات قاچاق کالا و ارز.....
۳۲.....	گفتار اول: تخفیف مجازات جزای نقدی.....
۳۹.....	گفتار دوم: امکان معافیت تعویق و یا تعلیق در پرتو کارکردهای کیفر.....
۴۱.....	گفتار سوم: تخفیف سایر مجازاتها.....
۴۸.....	مبحث دوم: کنترل قاچاق کالا و ارز.....

- گفتار اول: پیشگیری جامعه مدار..... ۴۹
- گفتار دوم: پیشگیری موقعیت مدار..... ۵۲
- مبحث سوم: راهبردهای واکنش محور..... ۵۸
- گفتار اول: عدم توجه به قواعد مربوط به دادرسی افتراقی..... ۵۹
- گفتار دوم: تقدم اماره مجرمیت..... ۶۰
- گفتار سوم: اولویت بخشی به مداخله اداری..... ۶۱
- گفتار چهارم: سرعت فرایند رسیدگی و محدودیت فرصت دفاع..... ۶۲
- فصل سوم: صلاحیت محاکم در دعاوی قاچاق کالا و ارز..... ۶۹
- مبحث اول: دادرسی افتراقی در جرایم قاچاق کالا و ارز..... ۶۹
- گفتار اول: قواعد ناظر بر مرحله کشف جرم..... ۶۹
- گفتار دوم: قواعد ناظر بر تحقیقات مقدماتی و رسیدگی..... ۷۲
- گفتار سوم: انحصار در صدور قرار تعین کیفری..... ۸۰
- گفتار چهارم: تجدیدنظرخواهی از احکام..... ۸۲
- گفتار پنجم: قواعد ناظر بر مرحله اجرای احکام..... ۸۳
- مبحث دوم: آرای قضایی..... ۸۷
- مبحث سوم: رویه قضایی رفع تعارض..... ۹۷
- گفتار اول: تعارض صلاحیت دادگاه ها..... ۱۰۸
- گفتار سوم: آرای مربوط به صلاحیت دوائر سازمان تعزیرات حکومتی..... ۱۱۱
- گفتار چهارم: رای وحدت رویه شماره ۷۳۶ هیأت عمومی دیوان عالی..... ۱۲۶
- گفتار پنجم: موارد تعارض در صلاحیت و شیوه رفع تعارض..... ۱۲۶
- مبحث پنجم: آسیب شناسی سیاستهای تقنینی مبارزه با قاچاق کالا..... ۱۲۹
- گفتار اول: جامع و مانع نبودن تعریف قاچاق..... ۱۲۹
- گفتار دوم: اجازه فروش بخش زیادی از کالاهای مکشوفه قاچاق در بازار داخل کشور..... ۱۳۱
- گفتار سوم: واریز درآمدهای حاصل از ضبط قاچاق به خزانه دولت..... ۱۳۳
- گفتار چهارم: عدم بازدارندگی مجازاتها..... ۱۳۵
- گفتار پنجم: تعیین نهادهای غیر متخصص به عنوان «کاشف»..... ۱۳۵

- گفتار ششم: تعیین مسئولین متعدد برای برخی امور..... ۱۳۷
- گفتار هفتم: عدم توجه کافی به تقسیم وظایف و امکانات برخی نهادها..... ۱۳۷
- گفتار هشتم: عدم توجه کافی به عاملان اصلی قاچاق کالا و مجازاتهای نامتناسب..... ۱۳۸
- گفتار نهم: نقص در تعیین صلاحیت مراجع رسیدگی کننده..... ۱۳۸
- گفتار دهم: عدم آمادگی سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی برای انجام وظایف محوله..... ۱۳۹
- گفتار یازدهم: وجود مفاهیم مبهم و غیر شفاف در قانون جدید..... ۱۳۹
- گفتار دوازدهم: ندادن آیین رسیدگی مختص به جرم قاچاق کالا..... ۱۴۰
- گفتار سیزدهم: نبود راههای گریز قانونی و دفاعیات غیر واقعی..... ۱۴۰
- گفتار چهاردهم: مشکل شناسایی اموال و اجرای احکام..... ۱۴۱
- گفتار پانزدهم: اطاله دادرسی به وسیله شعبه عالی تجدید نظر..... ۱۴۱
- فصل چهارم: نتیجه گیری و جمع بندی نهایی مولف..... ۱۴۳
- نتیجه گیری..... ۱۴۳
- پیشنهادهات..... ۱۴۶
- منابع و مآخذ..... ۱۴۹

پیشگفتار

در کتاب پیش رو به صلاحیت محاکم دادگستری و سازمان تعزیرات حکومتی در دعاوی قاچاق کالا و ارز با نگرش به رویه قضایی پرداخته شده است. در این رابطه باید توجه داشت مرجع صالح رسیدگی به جرم قاچاق کالا و ارز دادگاه انقلاب محل وقوع جرم است. همچنین مرجع صالح رسیدگی به جرم قاچاق میتواند سازمان تعزیرات حکومتی باشد. به عبارت دیگر، سایر پرونده‌های قاچاق کالا و ارز، که تخلف محسوب شوند و از مصادیق مجرمانه نباشند، رسیدگی به آنها در صلاحیت سازمان تعزیرات حکومتی قرار می‌گیرد. در توضیح باید گفت: چگونگی برخورد واقعی نظام با پدیده قاچاق کالا و ارز در آخرین حلقه این مبارزه که همانا مراجع و محاکم رسیدگی کنند، (سازمان تعزیرات حکومتی - محاکم دادگستری) به پرونده‌های قاچاق کالا و ارز می‌باشند. تجلی و نمایان می‌گردد. اگرچه با تصویب قانون جدید صلاحیت و شایستگی مراجع موصوفه و ترجیحاً به میزان ارزش ریالی کالا و یا کالا و ارز قاچاق و نحوه ارتکاب آن تعیین می‌شود علاوه بر آن آثارگذار شایستگی مرجع رسیدگی کننده را منوط به احراز شرایط و موقعیت و نوع کالای مکشوفه و نحوه ارتکاب جرم توسط مرتکب نموده و هر یک از مراتب مذکور را در این خصوص تعیین کننده دانسته است. علیهذا در این کتاب تلاش بر این است تا به نحو مقتضی نقش مراجع و محاکم رسیدگی کننده و صلاحیت‌های رسیدگی به پرونده قاچاق کالا و ارز و چگونگی برخورد، آثار و تبعات چندگانگی موجود و نتایج حاصل از آن با تأکید بر هم سوئی و جلوگیری از تشتت آراء پرداخته شود. (قرنی، ۱۳۸۹، ۳۳)

در ادامه باید اضافه کرد که به منظور تسریع در رسیدگی و تعیین تکلیف قطعی پرونده‌های مربوط به کشفیات قاچاق اعم از کالا و ارز، اداره‌های مأمور وصول درآمدهای دولت یا

سازمانهایی که به موجب قانون مبارزه با قاچاق، شاکی محسوب میشوند، در صورت احراز کالا و یا ارز قاچاق مکلفند، حداکثر ظرف ۵ روز نسبت به تکمیل پرونده اقدام و بر اساس جرایم و مجازاتهای مقرر در قوانین مربوط و این قانون به ترتیب ذیل عمل نمایند:

الف - در مواردی که بهای کالا و ارز موضوع قاچاق معادل ده میلیون ریال یا کمتر باشد، ادارات و سازمانهای ذی ربط به ترتیبی که در . آیین نامه اجرایی این قانون تعیین خواهد شد فقط به ضبط کالا و ارز به نفع دولت اکتفا می کنند.

ب - در مواردی که بهای کالا و ارز قاچاق از ده میلیون ریال تجاوز کند چنانچه متهم در مرحله اداری حاضر به پرداخت.

جریمه، باشد با احتساب دو برابر بهای آن به عنوان جزای نقدی نسبت به وصول جریمه و ضبط کالا و ارز به ترتیبی که در آیین نامه اجرایی این قانون خواهد آمد اقدام و از تعقیب کیفری متهم از حیث عمل قاچاق و شکایت علیه وی صرف نظر می شود کلیه متخلفین مذکور در بندهای الف و ب در صورت اعتراض می تواند حداکثر ظرف مدت دو ماه به مراجع صالح قضایی شکایت نمایند در صورت براءت، اصل کالا یا قیمت آن به نرخ روز صدور حکم و معادل ریالی ارز به نرخ رسمی و جزای پرداختی مسترد می گردد. در هر حال اعتراض صاحبان کالا و ارز قاچاق مانع از عملیات اجرایی نسبت به ضبط و اخذ جریمه و فروش و واریز وجوه و سایر اقدامات نخواهد بود. در صورتی که متهم حاضر به پرداخت جریمه و در مرحله بند ب نباشد پرونده متهم جهت تعقیب کیفری و وصول جریمه حداکثر ظرف ۵ روز از تاریخ کشف به مرجع قضایی ارسال می گردد. در صورت اثبات جرم علاوه بر حبس متهم و ضبط کالا یا ارز، مقنن در این قانون در مقام جریمه متعلقه که به هر حال از دو برابر بهای کالای قاچاق یا ارز کمتر نخواهد بود، دریافت می گردد تعیین مراجع رسیدگی کننده به جرم قاچاق، مراحل و دستگاه های متعدد اداری (غیرقضایی) را صالح به رسیدگی دانسته و در این امر از سیاست قضازدائی تبعیت نموده است.

در ادامه باید اضافه کرد که قانونگذار ایران جرایم مرتبط با قاچاق کالا و ارز را در صلاحیت یک مرجع واحد قرار نداده است و به همین دلیل در مواردی در تعیین صلاحیت مرجع

رسیدگی به این جرایم، اختلاف نظر و ابهام به وجود می‌آید. در حالی که صلاحیت رسیدگی به برخی از جرایم قاچاق کالا به دادگاه انقلاب سپرده شده است، مواردی دیگر در صلاحیت شعب سازمان تعزیر حکومتی است. ابهام در جایی وجود دارد که ماهیت کالای قاچاق شده به طور دقیق مشخص نیست. به عنوان نمونه مشخص نیست که کالاهای قاچاق شده ممنوعه می‌باشند یا خیر؟ در چنین مواردی رویه قضایی تا حدود زیادی نقش مهمی در رفع ابهامات داشته است. در این بین آرای صادره از هیأت عمومی دیوان عالی کشور و از جمله آرای وحدت رویه شماره ۸۰۹، ۷۲۸، ۷۳۶، ۷۸۵، ۷۴۹، ۷۲۷ تأثیر به سزایی در این حوزه داشته است. از طرف دیگر آرای صادره از سوی محاکم قضایی در مقام حل اختلاف نیز قابل توجه است و برای درک بهتر موضوع باید نظریه‌های مشورتی این حوزه نیز مورد تحلیل و بررسی قرار گیرد و سؤال اصلی این تحقیق این است که رویه قضایی در خصوص رفع ابهام در موارد اختلاف در صلاحیت رسیدگی به جرایم قاچاق کالا و ارز چه نقشی را داشته است؟

مقدمه

قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲ یکی از قوانین مهم کیفری است که به منظور جلوگیری از ورود و خروج غیرقانونی کالا و ارز تدوین شده است. این قانون شامل تعاریف، مجازات‌های مربوطه، و تشکیلات مرتبط با مبارزه با قاچاق است. برای مثال، هر کاره فعل یا ترک فعلی که موجب نقض تشریفات قانونی مربوط به ورود و خروج کالا و ارز شود، بر اساس این قانون و سایر قوانین مرتبط، قاچاق محسوب می‌شود. قانونگذار در قانون مذکور و دیگر قوانین مرتبط با موضوع، صلاحیت رسیدگی به این جرایم و تلافیات را به دو مرجع دادسرا و محاکم دادگستری و سازمان تعزیرات حکومتی تفویض کرده است. در واقع دغدغه اصلی این کتاب پاسخ به این سوال است که نقش رویه قضایی در حل اختلاف در صلاحیت رسیدگی به جرایم قاچاق کالا و ارز چیست؟، مترین دلیل پرداختن به موضوع کتاب حاضر، فقر علمی و تحقیقی مربوط به موضوع مورد بحث و کلا موضوعات مربوطه می‌باشد. و با توجه به مبتلا به بودن جامعه به این موضوع و کاربرد مهم این کتاب در حقوق جزا و آگاهی افراد در رابطه با این موضوع، دال بر این مطلب است که تالیف کتاب و اثر علمی تحت عنوان فوق لازم و ضروری می‌باشد. قاچاق یکی از پدیده‌های شوم اجتماعی، اقتصادی است که اکثر کشورهای جهان به نوعی از آن رنج می‌برند. ایران نیز از این موضوع بی نصیب نبوده و سالانه لطمات جبران ناپذیری را از این بابت متحمل می‌شود. این تحقیق به بررسی همه جانبه قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲ و بررسی صلاحیت‌های محاکم دادگستری و شعب تعزیرات حکومتی در رسیدگی به پرونده‌های قاچاق کالا و ارز

مصوب ۱۳۹۲ و همچنین رفع مشکلات موجود در مبارزه با قاچاق کالا و ارز و بیان نوآوریهای قانون جدید قاچاق کالا و ارز و بیان سیاست کلی ایران در قبال قاچاق کالا و ارز پرداخته که این امر ضرورت تالیف این کتاب را تبیین می‌کند. به هر صورت در کتاب حاضر قصد داریم به پاسخ سوالات زیر برسیم:

• سؤال اصلی

نقش رویه قضایی در حل اختلاف در صلاحیت رسیدگی به جرایم قاچاق کالا و ارز چیست؟

• سؤالات فرعی

- ۱- هیأت عمومی یوان عالی کشور در حل اختلاف در صلاحیت رسیدگی به جرایم قاچاق کالا و ارز چه نقشی دارد؟
- ۲- مدل و شیوه حل اختلاف در صلاحیت رسیدگی به جرایم قاچاق کالا و ارز کدامند؟
- ۳- حوزه اختلافی در صلاحیت دادگاهها دادگستری و شعب سازمان تعزیرات حکومتی در رسیدگی به جرایم قاچاق کالا و ارز چیست؟